

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Nr. 10.110/II/P
11.176/II/P
[REDACTED]

Geachte Heer,

In vergadering van 3 maart 1983 hebben de verenigde afdelingen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (V.C.T.) uw klacht onderzocht die gericht is tegen de gemeente Kraainem wegens het gebruik van het Frans in de gemeenteraadszittingen.

Aangezien in de schoot van de V.C.T. nopens het mondeling taalgebruik van de gemeenteraadsleden geen meerderheid werd bereikt, dienen overeenkomstig artikel 9 van het K.B. van 4 augustus 1969 tot regeling van de werking van de V.C.T. ook aan de Minister van Binnenlandse Zaken de meningen medegedeeld te worden die door de Franse en de Nederlandse afdeling werden uitgebracht.

De argumenten van de Franse afdeling van de V.C.T. luiden als volgt:

.../...

Overwegende dat het gemeenteraadslid de publiekrechtelijke hoedanigheid bezit van en verkozen is door de Franstalige burgers die deel uitmaken van de beschermde minderheid krachtens artikel 8 van de samengeschakelde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (S.W.T.) in een taalgrensgemeente met speciaal stelsel;

Overwegende dat in de geest van de taalwetgeving die, in principe, zo weinig mogelijk de kennis van meer dan een landstaal oplegt, een verkozen mandataris in een faciliteiten-gemeente, de taal van het gebied niet moet kennen;

Overwegende dat de interventies van het raadslid niet het karakter hebben van "in de binnendiensten" gestelde handelingen, aangezien ze plaatsvinden in openbare zitting van de gemeenteraad en daardoor duidelijk het karakter vertonen van een bestuur uitgeoefend buiten de "binnendiensten", in de zin van artikel 10 van de S.W.T.;

De Franse Afdeling is van mening dat in een gemeente waar de samengeschakelde wetten voorzien hebben in speciale bepalingen om een minderheid van personen die tot een van 's lands taalgemeenschappen behoren, te beschermen, de vertegenwoordiger van deze gemeenschap zich bij zijn openbare interventies in de gemeenteraad, mag uitdrukken in de taal van de beschermde minderheid.

Dat de Franse Afdeling zich hierdoor anderdeels houdt bij de rechtspraak van de V.C.T. (advies nr. 3431 - Verenigde Vergadering der Afdelingen - eenparige stemming van 25 mei 72) - een advies dat anderdeels de vorige adviezen nr. 1182 van 16 juni 1966 en nr. 1067 van 3 maart 1965 herneemt.

.../...

Overwegende anderzijds dat de gemeenteraadsleden openbare mandatarissen zijn; dat ze in een door artikel 23 van de S.W.T. bedoelde gemeente mogen behoren tot een wettelijk erkende taalminderheid; dat artikel 27, dat de benoemings- en bevorderingsvoorwaarden vanuit taalkundig standpunt regelt in de schoot van de plaatselijke diensten, niet toepasselijk is op de openbare mandatarissen (cfr. advies van de Raad van State betreffende het ontwerp dat de wet van 2 augustus 1963 is geworden, p. 19, en verslag de Stexhe, parl. st. 1961-1962, nr. 304, p. 21);

Overwegende dat de dagorde en de oproeping documenten zijn die opgesteld worden door het kollege van burgemeester en schepenen bij toepassing van artikel 63 van de gemeentewet; dat ze de werking van de gemeenteraad betreffen en bijgevolg onderworpen zijn aan het op de binnendienst toepasselijk taalstelsel;

Overwegende dat de mondelinge betrekkingen in de schoot van de gemeenteraden niet uitdrukkelijk geregeld worden door de S.W.T., dat geen enkele taalverplichting opgelegd is aan de openbare mandatarissen; dat het mondeling gebruik van de talen in de gemeenteraad, bijgevolg vrij is zowel met gesloten deuren als in openbare zitting; dat de door artikel 23 van de S.W.T. bedoelde gemeenten een speciaal statuut hebben;

Overwegende vervolgens dat de twee vorige arresten van de Raad van State (de arresten Germis) betrekking hebben op eentalige gemeenten en slechts het probleem betreffen van de eedaflegging die een administratieve handeling is;

Dat zo de grondwetsherziening van 1970 in de schoot van onze grondwet artikel 3 bis heeft ingevoerd, ze bovendien eveneens artikel 59 bis, § 4 heeft ingeschreven waarvan het belang niet kan miskend worden;

.../...

Dat die functie overigens integraal bevestigd wordt door art. I van het dekreet van 6/12/78 van de Cultuurraad van de Nederlandse Cultuurgemeenschap, dat voorschrijft dat het Nederlands weliswaar moet gebruikt worden in de gemeenten van het homogeen Nederlands taalgebied, maar dat er een uitzondering wordt gemaakt voor de gemeenteraad van de gemeenten bedoeld bij artikel 59 bis, § 4, 3e lid van de grondwet, wat duidelijk bewijst dat de gemeenteraadsleden in het onderhavige geval taalvrijheid genieten;

De Nederlandse Afdeling verwijst naar het recent arrest van de Raad van State nr. 22.186 dd. 6 april 1982. Uit dit arrest de volgende citaten:

"Een gemeenteraadslid dat het feit aanvoert dat een beslissing werd genomen zonder inachtneming van de regels die bepalen op welke wijze een gemeenteraad beraadslaagt en beslist, komt bij de Raad van State op voor een van de essentiële prerogatieven van zijn ambt. Een dergelijk besluit is griefhoudend van de aanvang af."

"De zes randgemeenten die worden vernoemd in artikel 7 van de gecoördineerde wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken - Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, St. Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem - behoren sinds de wet van 23 december 1970 onbetwistbaar tot het Nederlands taalgebied."

"Wanneer de grondwetgever in artikel 3 bis heeft gesteld dat er in België vier taalgebieden bestaan, heeft hij geen etnografische vaststellingen willen doen maar - naar het voorbeeld van de wetgever van 1963 - een rechtsbegrip willen instellen."

"In de grondwettelijke voorschriften betekent "taalgebied" derhalve niet een gebied waar in feite een bepaalde taal wordt gesproken, maar een gebied waar in rechte een bepaalde taal moet gesproken worden of met betrekking waarop een bepaalde taal moet worden gebruikt."

.../...

"Rekening houdend met het ongewijzigd gebleven artikel 23 van de Grondwet, kan zulks niet anders betekenen dan dat het door artikel 3bis bedoelde Nederlands taalgebied - om bij dat taalgebied te blijven - het gebied is waar en waarvoor de officiële taal het Nederlands is, d.i. de taal die "voor handelingen van het openbaar gezag en voor gerechtszaken" moet worden gebruikt, behoudens uitdrukkelijk door wet of decreet te stellen uitzonderingen."

"Die uitzonderingen moeten evenwel het karakter van uitzonderingen behouden en moeten dus ook restrictief worden geïnterpreteerd, aangezien het in artikel 3bis opgenomen beginsel verschijnt als een beperking van de in artikel 23 van de Grondwet aan de gewone wetgever toegekende vrijheid en van de in artikel 59 bis aan de decretaal wetgever toegekende bevoegdheid om het gebruik der talen voor de overheid te regelen, zodat artikel 3 bis de constitutionele waarborg uitmaakt die het de wetgever verbiedt een zodanig regime in een bepaald eentalig gebied te stellen dat de taal van dat gebied in werkelijkheid niet langer de status van officiële taal zou hebben, niet alleen voor de handelingen van de bestuursorganen maar ook, gelet op de algemene strekking van artikel 3 bis, voor alle handelingen van welke soort overheid ook, tot welke macht die ook behore."

"Ook al laat men de taalwet van 1963 buiten beschouwing, is de gemeenteverheid, daarin begrepen individueel optredende gemeenteraadsleden, derhalve thans direct krachtens de Grondwet voor het verrichten van alle bestuurshandelingen in beginsel gehouden tot het gebruiken van het Nederlands in het Nederlands taalgebied - daarin begrepen de onder punt 4.1. vermelde randgemeenten - op welk beginsel de overheid enkel uitzondering kan maken in de gevallen welke uitdrukkelijk bij wet of decreet zijn vastgesteld".

.../...

"De enige reden die zou kunnen worden aangevoerd om voor de Brusselse randgemeenten af te wijken van de hierboven geschetste algemene conclusie, is het bestaan van de zogenaamde faciliteiten, toegekend door artikel 7 van de bestuurstaalwet van 2 augustus 1963."

"Dit beduidt in concreto - toegepast op de werking van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en schepenen in die zes randgemeenten - dat de agenda, de bescheiden en mededelingen, of meer in het algemeen de zaken die het college schriftelijk voorlegt, en de notulen zowel van het college van burgemeester en schepenen als van de gemeenteraad enkel wettig in het Nederlands kunnen worden opgesteld. De taal van de besluitvorming is er het Nederlands; vertalingen mogen niet worden gemaakt, noch van de agenda, noch van de verklarende nota's, de uitleg van het college of hetgeen er wordt gezegd in het algemeen."

"Wat de mondelinge tussenkomsten in de gemeenteraden van de zes randgemeenten betreft, moet worden vastgesteld dat, hoewel de kieswetgeving aan de politiek verkozen mandatarissen weliswaar geen verplichtingen inzake taalkennis oplegt, uit artikel 3 bis van de Grondwet en de geest en algemene economie van de taalwetgeving, alsmede uit de ontstentenis van bijzondere anders luidende wettelijke bepalingen, voortvloeit dat alleen in het Nederlands verrichte handelingen gevolg kunnen hebben; m.a.w., elk optreden in de gemeenteraad moet zonder gevolg blijven, indien niet de Nederlandse taal wordt gebruikt."

"Alzo mogen in een andere taal dan in het Nederlands verrichte tussenkomsten niet in de notulen worden opgenomen; alzo zou een antwoord, namens het college van burgemeester en schepenen, op een vraag of interpellatie, in een andere taal dan het Nederlands, als onbestaand in rechte moeten worden aangezien."

.../...

Einde citaat.

Aanleiding tot het besproken arrest dd. 6 april 1982 vormden de werking van en de besluitvorming in de gemeenteraad waarover de Raad van State twee adviezen heeft uitgebracht op verzoek van de regering, het eerste op 14 december 1976, aan de vooravond van de installatie van de nieuwe gemeenteraden op 1 januari 1977, en het tweede op 22 juli 1980.

In het advies van 14 december 1976 heeft de Raad van State gesteld wat volgt: "Het toestaan van het taalgebruik van het Frans aan de bestuurders buiten de verplichtingen die in de wet limitatief zijn opgelegd, komt erop neer het voorschrift dat het Nederlands als enige bestuurstaal is te ontkrachten".

Uit het advies dd. 22 juli 1980 worden hieronder enkele passages letterlijk geciteerd:

" De faciliteiten slaan echter niet op het gebruik der talen in gemeenteraadzittingen". Bijgevolg leidt de Raad van State uit de ontlede grondwettelijke en wettelijke bepalingen af "dat in de betrokken gemeenten de agenda, de bescheiden en mededelingen, of meer in het algemeen de zaken die het college van burgemeester en schepenen als die van de gemeenteraad, enkel wettig in het Nederlands kunnen worden opgesteld. De taal van de besluitvorming is uitsluitend het Nederlands en zelfs vertalingen van de agenda of toelichtingsnota's of commentaar van het college in een andere taal, zijn niet toegelaten."

In verband met mondelinge interventies zegt het advies zeer duidelijk: "Alzo mogen in een andere taal dan het Nederlands verrichte tussenkomsten niet in de notulen worden opgenomen; alzo zou een antwoord, namens het college van burgemeester en schepenen op een vraag of interpellatie, in een andere taal dan het Nederlands, als onbestaande in rechte moeten worden aangezien. Indien een bv. in het Frans gehouden tussenkomst of gegeven antwoord toch in het Nederlands in de notulen zou worden opgenomen wordt gelijk "valsheid in geschrifte" gepleegd. Bij stemmingen hebben stemmen die niet in het Nederlands zijn uitgebracht, wettelijk geen waarde en mogen dus niet worden opgenomen in de notulen. Zo

.../...

niet, moet dit eveneens als "valsheid in geschrifte" worden beschouwd."

Op grond van hogervermeld arrest en de ermede verband houdende adviezen van de Raad van State, verklaart de Nederlandse Afdeling dat het gebruik van het Frans bij de bespreking in de gemeenteraad van een randgemeente wel kan aanvaard worden doch dat deze tussenkost geen enkele juridische waarde heeft; de eigenlijke beslissing dient alleszins uitsluitend in het Nederlands genomen te worden.

Besluit

Bijgevolg zijn de verenigde afdelingen van oordeel dat in de betrokken gemeente het gebruik van het Nederlands wettelijk voorgeschreven is voor de schriftelijke dagorders, dokumenten en mededelingen, en meer in het algemeen voor de zaken die het College schriftelijk indient, alsook voor de notulen, zowel die van het college van Burgemeester en Schepenen als die van de Gemeenteraad, alsook voor de eindakte die de collegiale beslissing van de Gemeenteraad is.

Wat de mondelinge interventies van de Gemeenteraadsleden betreft die deze collegiale beslissing voorafgaat; lopen de standpunten van de twee afdelingen uiteen.

De Franse afdeling is van mening dat het mondelinge gebruik van de talen door de gemeenteraadsleden niet geregeld wordt door de wet. Ze stelt vast dat er geen enkele wetsbepaling is die de gemeentelijke mandatarissen uitdrukkelijk verplicht de taal van het gebied te gebruiken tijdens het debat dat de beslissing voorafgaat, alsook tijdens de individuele stemming van ieder gemeenteraadslid;

De N. Afdeling stelt vast dat, aangezien de gemeenteraad een gezagsorgaan is, de wettelijk voorgeschreven taal het N. is. De afwijkingen op de algemene regel van het gebruik van het Nederlands zijn inderdaad beperkt tot wat uitdrukkelijk bepaald wordt door de wet die van openbare orde is.

De gemeenteraadsleden kunnen na hun ambtsaanvaarding door de eedaflegging niet langer beschouwd worden als gewone partikulieren wanneer ze handelen in hun hoedanigheid van lid van een gezagsorgaan.

De door de wet voor de partikulieren vastgestelde taalfaciliteiten zijn niet van toepassing op de leden van een gezagsorgaan.

Bijgevolg moeten ze, zelfs wanneer ze handelen als vertegenwoordiger van de bevolking van de gemeente, bij de uitoefening van hun mandaat op administratief vlak, de taal eerbiedigen die, voor de behandeling van zaken in binnendienst, wettelijk opgelegd is aan het plaatselijke bestuur waarvan ze deel uitmaken.

De gemeenteraadsleden die tijdens de besprekingen en beraadslagingen van de Gemeenteraad een andere taal spreken dan het N., handelen bijgevolg in strijd met de wet.

Hun interventies in een andere taal dan het N. hebben bijgevolg geen enkele juridische waarde aangezien ze beschouwd moeten worden als nietig en niet bestaand. Wettelijk gezien kan de gemeentesecretaris er inderdaad geen akte van nemen in de notulen van de vergadering van de gemeenteraad.

Er mag geen enkel onderscheid worden gemaakt tussen de interventies bij de bespreking, en de stemming zelf. Het maakt trouwens deel uit van de vaste rechtspraak bij de V.C.T. dat de goede werking van de openbare diensten niet in moeilijkheden mag gebracht worden door het gebruik van een andere taal dan die voorgeschreven door de wet.

..../...

Dit zou het geval zijn wanneer een gemeenteraadslid het Frans gebruikt als binnenliedstaal in de schoot van een plaatselijk gezagsorgaan van het Nederlandse taalgebied.

De Nederlandse Afdeling is bijgevolg van oordeel dat het gebruik van het Frans strijdig is met de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken.

Hoogachtend,

DE VOORZITTER,

